

องค์ความรู้เรื่องพืชป่าที่ชาวเขาใช้ประโยชน์ทางภาคเหนือของไทย

สุธรรม อารีกุล

นักวิจัยอาวุโส มูลนิธิโครงการหลวง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

การศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับพืชป่าในบริเวณพื้นที่ทำการของศูนย์พัฒนาของโครงการหลวง 36 ศูนย์ ได้พบพืชป่าเพิ่มเติมอีกอย่างน้อย 411 ชนิดที่ชาวเขาใช้ประโยชน์ในการยังชีพ ในจำนวนนี้ได้ศึกษาชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อท้องถิ่น ลักษณะพืช การขยายพันธุ์ ท้องถิ่นที่พบ การใช้ประโยชน์ของชาวเขา การใช้ประโยชน์ของชาวบ้านพื้นล่าง และชาวบ้านในต่างประเทศ คุณค่าทางโภชนาการ เภสัชวิทยา อารักขาพืช และคุณค่าทางด้านอื่น ตลอดจนสารในพืชเท่าที่มีรายงานในเอกสารทางวิชาการ จนเสร็จสิ้นไปแล้ว 204 ชนิด ยังคงเหลืออีก 207 ชนิดที่คาดว่าจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์ภายในปีนี้

Current knowledges of wild plants utilized by hilltribes of northern Thailand

S. Areekul

Senior Royal Project Researcher, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

Further investigation of wild plants in the areas of 36 development centers of the Royal Project revealed that at least an additional 411 plant species have been utilized by hilltribes for their living. Among them, 204 plant species have been described in detail which includes information on scientific and vernacular names; plant description, propagation and distribution; hilltribe, native and foreign uses; nutritive, medicinal, plant protective and other properties; and their phytochemical constituents from scientific documents. This study is continuing on the remaining 207 plant species and is expected to be completed within this year.

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์ไม้วงศ์ก่อของชุมชนทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

เสถียร ฉันทะ¹ และ เมธี วงศ์นาค²

¹โรงพยาบาลเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย, ²สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์ไม้วงศ์ก่อของชุมชน และ 2) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลไม้วงศ์ก่อบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่าชุมชนทางภาคเหนือตอนบนมีการใช้ประโยชน์ไม้วงศ์ก่อที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต คือ 1) การใช้ประโยชน์จากผลเพื่อเป็นอาหาร 2) การใช้เปลือกกอบางชนิดกินกับหมาก 3) การใช้ต้นและกิ่งในการทำฟืน เพาะเห็ด ปลุกสร้างบ้านและใช้สอย 4) การใช้ประโยชน์ผลเพื่อขาย 5) การใช้ประโยชน์ในด้านพิธีกรรมและวัฒนธรรม และ 6) การใช้เพื่ออนุรักษ์วนเกษตรในป่าเหมี้ยง

Local knowledge in utilization of the family Fagaceae by communities in Upper Northern Thailand

S. Chunta¹ and M. Wongnak²

¹Wiangkaen Hospital, Chiang Rai Province, Thailand

²Queen Sirikit Botanical Garden, The Botanical Organization, Maerim, Chiang Mai Province, Thailand

This project aims to 1) study local knowledge of utilization of the family Fagaceae and 2) to a accumulate data base on local knowledge of the family Fagaceae by communities in Upper Northern Thailand. Preliminary results showed that the way of living of people in communities in upper northern Thailand had several interactions with the family Fagaceae including; 1) utilization of fruit for food, 2) bark of some species is used for chewing with betel palm, 3) stems and branches are use for firewood, as media for culturing mushrooms, for building houses and so on, 4) fruit for sale in market, 5) flowers are used in rituals and culture and, 6) use for conservation of indigenous tea <miang> by growing in associated agro-forest.